

ผลการพัฒนาสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลมุกดาหาร

สมพิศ เหง้าเกษ พย.บ.*

ปัทสสิริ ทับสุริ พย.ม.**

เพชรสมร มีธรรม พย.ม.**

กาญจนา วงศ์อินตา พย.ม.**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาเพื่อศึกษาสมรรถนะและผลการพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ 279 คน ระหว่างเดือนตุลาคม 2564 – ธันวาคม 2565 เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ 8 ด้าน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.80 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ก่อนดำเนินโครงการ อู่บัติการณ์ความเสี่ยงทางคลินิกปีงบประมาณ 2563–2565 พบมารดาเสียชีวิต 1, 3 และ 2 ราย การติดเชื้อระบบทางเดินปัสสาวะจากการใส่สายสวนปัสสาวะ ร้อยละ 1.92, 1.15 และ 1.78 ปอดอักเสบจากการใช้เครื่องช่วยหายใจ ร้อยละ 2.36, 2.13 และ 2.05 และข้อร้องเรียนด้านพฤติกรรมกรรมการบริการ 101, 156 และ 80 ครั้ง ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพพบว่า สมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ สมรรถนะที่ 7 ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ ซึ่งมีสมรรถนะระดับดีมาก 2 ข้อ ($\bar{X} = 4.96$, S.D. = 0.18) มีสมรรถนะระดับดี 3 ข้อ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.00) สมรรถนะระดับดี คือ สมรรถนะที่ 8 ด้านสังคม ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.00) และสมรรถนะที่ 1 ด้านจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.48) สมรรถนะระดับปานกลาง คือ สมรรถนะที่ 2 ด้านการพยาบาลและการผดุงครรภ์ สมรรถนะที่ 3 ด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ และสมรรถนะที่ 4 ด้านภาวะผู้นำการจัดการและพัฒนาคุณภาพ และสมรรถนะระดับน้อย คือ สมรรถนะที่ 5 ด้านวิชาการและการวิจัย และสมรรถนะที่ 6 ด้านสื่อสารและสัมพันธภาพ

หลังดำเนินโครงการ จำนวน 29 โครงการ คือ 1) เชิงปฏิบัติการ 11 โครงการ 2) เชิงวิชาการ 15 โครงการ และ 3) การนิเทศทางการพยาบาล 3 โครงการ ไม่พบอุบัติเหตุมารดาเสียชีวิต การติดเชื้อระบบทางเดินปัสสาวะจากการใส่สายสวนปัสสาวะลดลงร้อยละ 1.05 ปอดอักเสบจากการใช้เครื่องช่วยหายใจลดลงร้อยละ 1.90 งานวิจัยหรือนวัตกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 27.02 และข้อร้องเรียนด้านพฤติกรรมกรรมการบริการลดลงร้อยละ 27.0 จึงควรใช้จากผลศึกษาครั้งนี้เป็นแนวทางในการจัดการอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะสำหรับพยาบาลวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยต่อไป

คำสำคัญ: พยาบาลวิชาชีพ ผลการพัฒนาสมรรถนะ สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ

* พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ หัวหน้าพยาบาล โรงพยาบาลมุกดาหาร

** พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมุกดาหาร

Development Outcomes of Registered Nurse's Competency in Mukdahan Hospital

Sompit Ngaoket B.N.S.*

Papassiri Tubsuri M.N.S.**

Petchsamorn meetham M.N.S.**

Kanjana Wonginta M.N.S.**

Abstract

This descriptive study aimed to study the competency of 279 registered nurses and the competency development outcome. The research was conducted from October 2021 to December 2022. The research instrument was the questionnaire for 8 aspects of nurse's competency. The reliability of the questionnaire was 0.80. Data were analyzed by the statistical program.

The clinical risk incidence in Mukdahan hospital reported in fiscal year 2020–2022 before development were as follow; the maternal death were 1, 3 and 2 cases, urinary tract infections from urinary catheter insertion accounted were 1.92%, 1.15% and 1.78%, ventilator-induced pneumonia were 2.36%, 2.13% and 2.05% percent and complaints about service behavior were 101, 156 and 80 complaints, respectively. The competency assessment found that the highest mean score of competency was the 7th competency; technology and information aspect which was at the very good level in 2 issues ($\bar{X} = 4.96$, S.D. = 0.18) and at good level in 3 issues ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.00). The 8th competency; social aspect ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.00) and the 1st competency; ethics, code of conduct and law aspect ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.48) were at good level. The 2nd competency; nursing and midwifery, 3rd competency; professional features and 4th competency; leadership, management and quality control were at moderate level. The 5th competency; Academic and research and 6th competency; communication and relationships were at low level.

After 29 projects were implemented in Mukdahan hospital, consisted of 1) Operational 11 projects 2) Academic 15 projects and 3) Nursing supervision 3 projects, there was no incidence of postpartum maternal death, the urinary tract infections decreased by 1.05%, ventilator-associated pneumonia decreased 1.90%, academic research and innovation increased 27.02% and the complaints of service behavior decreased 27.0%. The results from this study should be used as a guideline for further training programs to develop the registered nurse's competency for patient care.

Keywords: Registered nurse, Outcome of competency development, Registered nurse's competency

*Registered Nurse (Senior Professional Level), Chief of Nursing, Mukdahan Hospital

**Registered Nurse (Professional Level), Nursing Department, Mukdahan Hospital

บทนำ

บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลวิชาชีพ หมายถึง การปฏิบัติงานตามขอบเขตหน้าที่และสอดคล้องกับบทบาทของพยาบาล ทั้งนี้พยาบาลมิได้มีหน้าที่ปฏิบัติ การพยาบาลโดยตรงแก่ผู้ป่วยอย่างเดียว พยาบาลยังต้อง รับผิดชอบการดูแลบริการพยาบาลให้มีคุณภาพและ ประสิทธิภาพที่สุดจึงต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบตามงาน ที่ได้รับมอบหมาย¹ องค์กรพยาบาลถือว่าเป็นองค์กรที่มี บุคลากรมากที่สุดในโรงพยาบาลและเป็นองค์กรที่มีความ ใกล้เคียงกับผู้รับบริการเป็นตัวแปรที่สำคัญในการ ขับเคลื่อนหรือพัฒนาให้โรงพยาบาลประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่กำหนด การปฏิบัติงานของพยาบาลเป็น ลักษณะงานที่แสดงถึงความเป็นวิชาชีพ พยาบาลวิชาชีพ ที่ปฏิบัติงานต้องมีระดับความรู้ความสามารถและมีทักษะ ความชำนาญด้านการพยาบาล จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ ผู้บริหารการพยาบาลต้องวางแผนการพัฒนาสมรรถนะ พยาบาลวิชาชีพทั้งระดับปฏิบัติและระดับบริหารเพื่อ สืบทอดตำแหน่งในสายงานพยาบาลตามโครงสร้างได้ อย่างทันต่อการเปลี่ยนแปลง² การประเมินระดับสมรรถนะ เป็นสิ่งที่จำเป็นและต้องทำอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนา พยาบาลให้มีระดับสมรรถนะตามเกณฑ์ที่ต้องการการ ประเมินสมรรถนะ หลังการประเมินสมรรถนะสามารถจัด ระดับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพในการปฏิบัติงานด้าน การพยาบาลให้มีระดับสมรรถนะอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถให้ บริการตามมาตรฐานการพยาบาล ส่งผลให้มีคุณภาพและ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรพยาบาลวิชาชีพ ผู้ป่วยและ ประชาชนที่มารับบริการ สำหรับลักษณะงานที่ปฏิบัติของ พยาบาลวิชาชีพในแต่ละระดับนั้น มีลักษณะงานในด้าน ต่างๆ 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านปฏิบัติการ 2) ด้านการวางแผน 3) ด้านการประสานงาน 4) ด้านการบริการ³

สภาการพยาบาลได้กำหนดสมรรถนะหลักของผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง⁴ มี ทั้งหมด 8 ด้าน คือ ด้านจริยธรรมจรรยาบรรณและ กฎหมาย ด้านการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ ด้านภาวะผู้นำการจัดการและการพัฒนาคุณภาพ ด้านวิชาการและการวิจัย ด้านการ สื่อสารและสัมพันธภาพ ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศและ

ด้านสังคม Reimers F กล่าวว่า⁵ “สมรรถนะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถและศักยภาพของ พยาบาล ทำให้การบริการทางการพยาบาลมีคุณภาพและ ได้มาตรฐาน ผู้บริหารทางการพยาบาลต้องมีการประเมิน ระดับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพในการปฏิบัติงานให้ ได้มาตรฐานหรือเพียงพอที่จะสามารถให้การดูแลแก่ผู้รับ บริการ เพื่อพัฒนาพยาบาลให้มีระดับสมรรถนะตามเกณฑ์ ดังนั้นผู้บริหารทางการพยาบาลต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ บริหารจัดการให้บุคลากรพยาบาลมีระดับสมรรถนะอยู่ใน เกณฑ์ที่สามารถให้บริการตามมาตรฐานการพยาบาลมี คุณภาพผู้ใช้บริการพึงพอใจ” สอดคล้องกับการศึกษาของ มาลี คำคงและคณะ⁶ พบว่า พยาบาลวิชาชีพต้องได้รับการ พัฒนาสมรรถนะให้สามารถปฏิบัติการพยาบาลในบทบาท ของพยาบาลวิชาชีพได้อย่างมีคุณภาพและปลอดภัย การ ประเมินสมรรถนะของพยาบาลจึงมีความสำคัญและจำเป็น อย่างยิ่งเพื่อให้ทราบว่า พยาบาลมีสมรรถนะในระดับใด มี จุดแข็งและจุดอ่อน ที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้พยาบาล เกิดการพัฒนาสมรรถนะได้อย่างเหมาะสมต่อเนื่อง

จากรายงานอุบัติการณ์ความเสี่ยงทางคลินิก ระดับ ระดับความรุนแรง I (เกิดความคลาดเคลื่อนกับชีวิต ผู้ป่วย) ของโรงพยาบาลมุกดาหารในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563–2565⁷ พบอุบัติการณ์มารดาเสียชีวิตหลังคลอด 1, 3 และ 2 ราย ตามลำดับ ความเสี่ยงทางคลินิกระดับ ความรุนแรง I ปีงบประมาณ 2563 ผู้ป่วยเสียชีวิตด้วยการแท้งติดเชื้อ (Septic Abortion) 1 ราย ซึ่งเป็นหญิง ตั้งครรภ์ที่ 3 เคยมีประวัติการแท้ง 1 ครั้ง ปีงบประมาณ 2564 ผู้ป่วยเสียชีวิตด้วยภาวะมดลูกแตก (Rupture Uterine) จำนวน 1 ราย โรคหัวใจเต้นผิดจังหวะ (Cardiac Arrhythmia) จำนวน 1 รายและภาวะหัวใจล้มเหลว (Heart failure) จำนวน 1 ราย จากอุบัติการณ์ที่พบ ข้างต้นจึงได้มีการทบทวนปัญหาและสาเหตุของปัญหา พบว่า สาเหตุหนึ่งนี้อาจมีผลต่อการเกิดเหตุการณ์ไม่พึง ประสงค์ คือ สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ ได้แก่ สมรรถนะที่ 2 คือ สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาล และการผดุงครรภ์ อาจส่งผลต่อการเกิดอุบัติการณ์มารดา เสียชีวิตหลังคลอด 2 ราย ด้วยภาวะการติดเชื้อในกระแส เลือดร่วมกับมีแหล่งการติดเชื้อที่อื่นร่วมด้วย (Dissemi-

nate Meliodosis) และภาวะลิ่มเลือดอุดตันในปอด (Pulmonary embolism) สมรรถนะที่ 3 คือ สมรรถนะด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ ที่อาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการติดเชื้อระบบทางเดินปัสสาวะจากการคาสายสวนปัสสาวะ ปีงบประมาณ 2563–2565 พบร้อยละ 1.92, 1.15 และ 1.78 ตามลำดับ และอุบัติการณ์การติดเชื้อปอดอักเสบจากการใช้เครื่องช่วยหายใจ ร้อยละ 2.36, 2.13 และ 2.05 ตามลำดับ และสมรรถนะที่ 6 คือ สมรรถนะด้านสื่อสารและ สัมพันธภาพ ส่งผลเกิดอุบัติการณ์ข้อร้องเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมบริการ จำนวน 101, 156 และ 80 เรื่อง⁷

จากเหตุผลดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลมุกดาหาร เพื่อกำหนดสมรรถนะที่ชัดเจนในการปฏิบัติงานทางการพยาบาล ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร พยาบาลวิชาชีพ และผู้รับบริการ และให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจโรงพยาบาลมุกดาหาร เป็นโรงพยาบาลคุณภาพ ประชาชนไว้วางใจ ก้าวไกลสู่ความเป็นเลิศแห่งลุ่มแม่น้ำโขงในปี พ.ศ. 2567 ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลมุกดาหาร
2. เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลมุกดาหาร

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2564 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลมุกดาหารทั้งหมด 348 คน กลุ่มตัวอย่างมีคุณสมบัติเป็นพยาบาลวิชาชีพอายุงานตั้งแต่ 1 วัน จนถึง 60 ปี และสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งทั้งหมด 279 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คณะผู้วิจัยได้พัฒนา

แบบสอบถามสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพจากพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์⁴ โดยแบบสอบถามดังกล่าว ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นอาจารย์พยาบาลที่มีคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการพยาบาล และมีประสบการณ์สอนทางการบริหารพยาบาล จำนวน 2 ท่าน และผู้บริหารทางการพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโททางการพยาบาลและมีประสบการณ์การพยาบาล จำนวน 3 ท่าน และมีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) = 0.80 และมีค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา-คอนบราคเท่ากับ 0.91 แบบสอบถามสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ ได้แก่ อายุ ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่งงาน การศึกษา การได้รับการฝึกอบรมระยะสั้น และหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ 8 ด้าน จำนวน 37 ข้อ ซึ่งมีคะแนนรวมทั้งหมด 185 คะแนน ดังนี้

สมรรถนะที่ 1 ด้านจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมายจำนวน 7 ข้อ คะแนนรวม 35 คะแนน

สมรรถนะที่ 2 สมรรถนะด้านการพยาบาลและการผดุงครรภ์จำนวน 5 ข้อ คะแนนรวม 25 คะแนน

สมรรถนะที่ 3 สมรรถนะด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพจำนวน 3 ข้อ คะแนนรวม 15 คะแนน

สมรรถนะที่ 4 สมรรถนะด้านภาวะผู้นำการจัดการและพัฒนาคุณภาพจำนวน 4 ข้อ คะแนนรวม 20 คะแนน

สมรรถนะที่ 5 สมรรถนะด้านวิชาการและการวิจัยจำนวน 6 ข้อ คะแนนรวม 30 คะแนน

สมรรถนะที่ 6 สมรรถนะด้านสื่อสารและสัมพันธภาพจำนวน 2 ข้อ คะแนนรวม 10 คะแนน

สมรรถนะที่ 7 สมรรถนะด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศจำนวน 5 ข้อ คะแนนรวม 25 คะแนน

สมรรถนะที่ 8 สมรรถนะด้านสังคมจำนวน 5 ข้อ คะแนนรวม 25 คะแนน

ลักษณะข้อคำถามทั้งหมดเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของ

พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลมุกดาหาร โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ 5 ระดับ ดังนี้ ระดับสมรรถนะการปฏิบัติงาน น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง ดี และดีมาก ให้คะแนน 1, 2, 3, 4 และ 5 คะแนน ตามลำดับ⁸

นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยตามรายชื่อ และแปลความหมายของระดับคะแนนโดยยึดหลักเกณฑ์⁸ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50–5.00 หมายถึง

ระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ ดีมาก

คะแนนเฉลี่ย 3.50–4.49 หมายถึง

ระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ ดี

คะแนนเฉลี่ย 2.50–3.49 หมายถึง

ระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50–2.49 หมายถึง

ระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00–1.49 หมายถึง

ระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

ขั้นตอนการวิจัย

กระบวนการดำเนินการใช้แนวคิดวงจรคุณภาพของ Edward Demming (PDCA)⁹ มาดำเนินการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลมุกดาหาร

1. Plan (วางแผน) หัวหน้าพยาบาลและหัวหน้าหอผู้ป่วยทั้งหมด 37 หน่วยงาน จัดประชุมชี้แจงปัญหาและข้อมูลจากการวิเคราะห์ผลการประเมินสมรรถนะการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ร่วมกับศึกษาติดตามรายงานเหตุการณ์สำคัญ รายงานความเสี่ยงของโรงพยาบาลมุกดาหาร การทบทวนปัญหาและสาเหตุของปัญหา สาเหตุที่อาจมีผลต่อการเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ เพื่อกำหนดเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ ในการจัดโครงการพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ โดยดำเนินงานระหว่างเดือนตุลาคม 2564 ถึง เดือนธันวาคม 2564

2. Do (ปฏิบัติ) หัวหน้าพยาบาลและหัวหน้าหอผู้ป่วยทั้งหมด 37 หน่วยงาน ร่วมประชุมดำเนินการจัดโครงการพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ มีทั้งหมด 29 โครงการ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) เชิง

ปฏิบัติการ จำนวน 11 โครงการ 2) เชิงวิชาการ จำนวน 15 โครงการ และ 3) การนิเทศทางการพยาบาล จำนวน 3 โครงการ โดยให้พยาบาลวิชาชีพทั้ง 37 หน่วยงาน เข้าร่วมประชุมในแต่ละโครงการอย่างน้อย 3–5 คน/หน่วยงาน การดำเนินงานระหว่างเดือนมิถุนายน ถึง เดือนสิงหาคม 2565

3. Check (ตรวจสอบ) ตรวจสอบติดตามรายงานเหตุการณ์ พบว่า มีอุบัติการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ มารดาเสียชีวิต การติดเชื้อระบบทางเดินปัสสาวะจากการใส่สายสวนปัสสาวะ ปอดอักเสบจากการใช้เครื่องช่วยหายใจ ข้อร้องเรียนด้านพฤติกรรมบริการ และติดตามงานวิจัยหรือนวัตกรรม จึงได้มีการดำเนินโครงการพัฒนาสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ เพื่อประเมินผลว่ามีการปฏิบัติงานตามแผนหรือมีปัญหาเกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติงานหรือไม่ ได้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพในการดำเนินงานต่อไปในการตรวจสอบและการประเมินการปฏิบัติงานจะต้องตรวจสอบด้วยการปฏิบัติ นั้น เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของงาน การดำเนินงานระหว่างเดือนกันยายน ถึงเดือนตุลาคม 2565

4. Act (การปรับปรุง) โดยรวบรวมความคิดเห็นจากแบบประเมินความพึงพอใจในการดำเนินการ การพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลมุกดาหารทั้งหมด 3 หัวข้อ ได้แก่ ด้านการพยาบาลและการดูแลคนไข้ ด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ ด้านสื่อสารและสัมพันธภาพ และสรุปผลการดำเนินงาน การดำเนินงานในระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม 2565

ข้อพิจารณาทางด้านจริยธรรม

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลมุกดาหาร เอกสารรับรองเลขที่ MEC 091/65 ลงวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2565 ดำเนินการวิจัยโดยยึดหลักจริยธรรมและการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างด้วยการชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและอธิบายถึงสิทธิในการตอบรับ หรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยโดยสมัครใจ และไม่ส่งผลกระทบต่อใดๆ ต่อการปฏิบัติงานหรือการดำเนินชีวิต ข้อมูลเก็บเป็นความลับ และนำเสนอผลการวิจัยในภาพ

รวมเท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ด้วยสถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation, S.D.)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่า พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาล มุกดาหารมีอายุเฉลี่ย 34.9 ปี ระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี ร้อยละ 96.1 ตำแหน่งงานพยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ ร้อยละ 100.0 และประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 29.7

2. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลมุกดาหารพบว่า สมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ สมรรถนะที่ 7 สมรรถนะด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ ซึ่งมีสมรรถนะระดับดีมาก 2 ข้อ คือ มีส่วนร่วมในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลทางการพยาบาล และมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบสารสนเทศในหน่วยงาน ($\bar{X} = 4.96$, S.D. = 0.18) มี

สมรรถนะระดับดี 3 ข้อ คือ มีความรู้โปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐาน มีทักษะความสามารถในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐานเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานได้ และสามารถใช้อุปกรณ์สื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในการสืบค้นข้อมูลแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข่าวสารด้านสุขภาพและการพยาบาลในทีมสุขภาพได้ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.00) สมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับดีคือ สมรรถนะที่ 8 สมรรถนะด้านสังคม ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.00) และสมรรถนะที่ 1 ด้านจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.48) สมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง คือ สมรรถนะที่ 2 สมรรถนะด้านการพยาบาลและการผดุงครรภ์ สมรรถนะที่ 3 สมรรถนะด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ และสมรรถนะที่ 4 สมรรถนะด้านภาวะผู้นำการจัดการและพัฒนาคุณภาพ และสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับน้อยคือ สมรรถนะที่ 5 สมรรถนะด้านวิชาการและการวิจัย และสมรรถนะที่ 6 สมรรถนะด้านสื่อสารและสัมพันธภาพ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลมุกดาหารจำแนกรายด้าน (n = 279)

รายการสมรรถนะ	คะแนนสมรรถนะ		ระดับสมรรถนะ
	$\bar{X}$	S.D.	
สมรรถนะที่ 1 ด้านจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย			
1. ให้การพยาบาลด้วยความเมตตา เคารพในคุณค่าความเชื่อและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้ให้บริการ	3.63	0.48	ดี
2. ตระหนักในข้อจำกัดของสมรรถนะตนเองไม่เสี่ยงในการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลเสียต่อผู้รับบริการและปรึกษาผู้รู้ที่เหมาะสมเพื่อความปลอดภัยของผู้รับบริการ	3.63	0.48	ดี
3. แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติพยาบาลของตน	3.63	0.48	ดี
4. ส่งเสริมให้ผู้รับบริการได้รับรู้และเข้าใจในสิทธิของตน	3.63	0.48	ดี
5. ปกป้องผู้ที่อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิหรือได้รับการปฏิบัติที่ผิดหลักคุณธรรมจริยธรรมอย่างเหมาะสม	3.63	0.48	ดี
6. สามารถวิเคราะห์ประเด็นพฤติกรรมบริการที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการพยาบาลตัดสินใจเชิงจริยธรรมและดำเนินการได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ที่ไม่ซับซ้อนในความขัดแย้งทางพฤติกรรมบริการ	3.63	0.48	ดี
7. ปฏิบัติการพยาบาลโดยแสดงออกถึงความเมตตากรุณาคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้รับบริการ จริยธรรม กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง	3.63	0.48	ดี

ตารางที่ 1 สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลมุกดาหารจำแนกรายด้าน (n = 279) (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	คะแนนสมรรถนะ		ระดับสมรรถนะ
	$\bar{X}$	S.D.	
สมรรถนะที่ 2 สมรรถนะด้านการพยาบาลและการผดุงครรภ์			
1. มีความรู้ความสามารถในการใช้กระบวนการพยาบาลเพื่อให้การพยาบาลผู้รับบริการทุกกลุ่มวัย เพื่อการรักษาการแก้ไขปัญห สุขภาพความเจ็บป่วยที่สำคัญ การป้องกันและส่งเสริมสุขภาพได้อย่างเหมาะสม	3.41	0.59	ปานกลาง
2. ความรู้ความสามารถในการสร้างเสริมสุขภาพการป้องกันโรคและฟื้นฟูสุขภาพในผู้รับบริการทุกวัย ทุกสภาวะสุขภาพเพื่อให้สามารถดูแลตนเองครอบครัวและชุมชนได้	3.25	0.77	ปานกลาง
3. ให้การพยาบาลแบบองค์รวมในผู้รับบริการที่เจ็บป่วยเฉียบพลันฉุกเฉินวิกฤตและเรื้อรังที่ไม่ซับซ้อนอย่างต่อเนื่อง	3.10	0.91	ปานกลาง
4. มีความรู้ความสามารถด้านการพยาบาลครอบครัวและผดุงครรภ์	3.09	0.91	ปานกลาง
5. มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหัตถการและทักษะเทคนิคการปฏิบัติการพยาบาล โดยให้การพยาบาลแก่ผู้รับบริการทุกวัยทุกภาวะสุขภาพเพื่อบรรเทาอาการและแก้ไขปัญห สุขภาพ	3.08	0.92	ปานกลาง
สมรรถนะที่ 3 สมรรถนะด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ			
1. มีบุคลิกภาพน่าเชื่อถือเป็นตัวอย่างที่ดีด้านสุขภาพแสดงออกอย่างเหมาะสมกับบุคคลกาลเทศะ	3.09	0.92	ปานกลาง
2. พัฒนานตนเองในการศึกษาหาความรู้ในการปฏิบัติการพยาบาลและนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการพยาบาลที่รับผิดชอบได้	3.07	0.92	ปานกลาง
3. มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาลสนับสนุนและให้ความร่วมมือในกิจกรรมขององค์กรวิชาชีพ	3.08	0.92	ปานกลาง
สมรรถนะที่ 4 สมรรถนะด้านภาวะผู้นำการจัดการและพัฒนาคุณภาพ			
1. มีคุณลักษณะของผู้นำสามารถให้เหตุผลและแก้ปัญหารวมถึงเสริมแรงจูงใจและสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน	3.06	0.93	ปานกลาง
2. สามารถตัดสินใจเพื่อประโยชน์ของผู้รับบริการและองค์กร	3.00	0.94	ปานกลาง
3. มีความสามารถในการทำงานเป็นทีมการพยาบาลและทีมสหวิชาชีพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของทีมได้	2.98	0.93	ปานกลาง
4. การใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดตรงตามวัตถุประสงค์อย่างคุ้มค่า	3.00	0.94	ปานกลาง
สมรรถนะที่ 5 สมรรถนะด้านวิชาการและการวิจัย			
1. ตระหนักในสิ่งที่ตนไม่รู้และมีคำถามที่เกิดจากการปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่การแสวงหาความรู้	2.90	0.34	ปานกลาง
2. สามารถสืบค้นความรู้บทความวิชาการและงานวิจัยโดยนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้	2.12	0.38	น้อย

ตารางที่ 1 สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลมุกดาหารจำแนกรายด้าน (n = 279) (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	คะแนนสมรรถนะ		ระดับสมรรถนะ
	$\bar{X}$	S.D.	
3. สรุปประเด็นความรู้จากประสบการณ์และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจได้	2.11	0.37	น้อย
4. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาและประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	2.14	0.39	น้อย
5. ให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับบริการโดยคำนึงถึงจรรยาบรรณการวิจัยในมนุษย์	2.11	0.37	น้อย
6. ประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาการปฏิบัติการพยาบาล	2.13	0.42	น้อย
สมรรถนะที่ 6 สมรรถนะด้านสื่อสารและสัมพันธภาพ			
1. มีความรู้และทักษะในการติดต่อสื่อสารการนำเสนอข้อมูลและแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ	2.15	0.41	น้อย
2. มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในทีมและบุคคลที่เกี่ยวข้องตามแนวปฏิบัติขององค์กรอย่างเหมาะสม	2.28	0.61	น้อย
สมรรถนะที่ 7 สมรรถนะด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ			
1. มีความรู้โปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐาน	4.00	0.00	ดี
2. มีทักษะความสามารถในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐานเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานได้	4.00	0.00	ดี
3. สามารถใช้เครือข่ายสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในการสืบค้นข้อมูลแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข่าวสารด้านสุขภาพและการพยาบาลในทีมสุขภาพได้	4.00	0.00	ดี
4. มีส่วนร่วมในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลทางการพยาบาล	4.96	0.18	ดีมาก
5. มีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบสารสนเทศในหน่วยงาน	4.96	0.18	ดีมาก
สมรรถนะที่ 8 สมรรถนะด้านสังคม			
1. ติดตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจและการเมืองอย่างสม่ำเสมอจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เที่ยงตรง	4.00	0.00	ดี
2. สามารถวิเคราะห์และประเมินข้อมูลข่าวสารการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจและการเมืองเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง	4.00	0.00	ดี
3. มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสุขภาพของหน่วยงานท้องถิ่นประเทศและองค์กรวิชาชีพ	4.00	0.00	ดี
4. สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมยึดหลักปฏิบัติการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.00	0.00	ดี
5. มีการส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมชาติภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชีวิตชุมชน มีวิจรรณญาณในการเลือกรับวัฒนธรรมที่หลากหลาย	4.00	0.00	ดี

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจและความรู้ความเข้าใจโครงการเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติการ

ความพึงพอใจและความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากโครงการเรื่องป้องกันมารดาตาย จากแบบประเมินพบว่า มีพยาบาลวิชาชีพตอบแบบสอบถามทั้งหมด 250 คน จากพยาบาลวิชาชีพที่เข้าอบรมทั้งหมด 279 คน คิดเป็นร้อยละ 89.60 ผลการประเมินพบว่า ความเหมาะสมของระยะเวลาและความรู้ความสามารถของคณะวิทยากร คิดเป็นร้อยละ 100 ด้านสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก

คิดเป็นร้อยละ 100 ด้านความรู้และความเข้าใจที่ได้รับจากโครงการเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติการ พยาบาลวิชาชีพที่เข้าอบรมส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า ได้รับความรู้และมีความเข้าใจในกิจกรรมที่ฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 100 สำหรับความต้องการอบรมในครั้งต่อไป ส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็น ต้องการอบรมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี/คอมพิวเตอร์และการอบรมเฉพาะทาง คิดเป็นร้อยละ 89.60 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจและความรู้ความเข้าใจการฝึกอบรมของพยาบาลวิชาชีพ (n = 250)

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ/ความเข้าใจ (จำนวน (ร้อยละ))				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	± S.D	ระดับ
1. ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ					
1.1 ความเหมาะสมของสถานที่	200 (80.0)	50 (20.0)		4.80 ± 0.91	ดี
1.2 ความเหมาะสมของระยะเวลา	250 (100.0)			5.00 ± 0.00	ดีมาก
1.3 ความรู้ความสามารถของคณะวิทยากร	250 (100.0)			5.00 ± 0.00	ดีมาก
2. ด้านสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก					
2.1 เอกสารประกอบการฝึกอบรม	100 (40.0)	50 (20.0)	150 (60.0)	4.40 ± 0.60	ปานกลาง
2.2 วัสดุ/อุปกรณ์ในการฝึกอบรม	250 (100.0)			5.00 ± 0.00	ดีมาก
2.3 การเอาใจใส่ของทีมผู้จัด/วิทยากร	200 (80.0)	50 (20.0)		4.80 ± 0.91	ดี
3. ด้านความรู้และความเข้าใจที่ได้รับจากโครงการ					
3.1 ท่านได้รับความรู้และมีความเข้าใจในกิจกรรมที่ฝึกอบรม	250 (100.0)			5.00 ± 0.00	ดีมาก
3.2 ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมนี้ไปใช้อย่างเข้าใจและถูกต้อง	200 (80.0)	50 (20.0)		4.80 ± 0.91	ดี
3.3 ท่านสามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจและทักษะใหม่ๆที่ได้รับให้แก่ผู้ที่ไม่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมหรือผู้อื่นได้	150 (60.0)	100 (40.0)		4.60 ± 0.70	ดี
3.4 สิ่งที่ท่านได้รับจากการอบรมในครั้งนี้ตรงตามความคาดหวังของท่าน	200 (80.0)	50 (20.0)		4.80 ± 0.91	ดี

ตารางที่ 3 รายงานอุบัติการณ์ความเสี่ยงทางคลินิก โรงพยาบาลมุกดาหาร ปีงบประมาณ 2563–2565 (ก่อนการพัฒนา) และปีงบประมาณ 2566 (หลังการพัฒนา)

อุบัติการณ์ความเสี่ยงทางคลินิก	ปีงบประมาณ 2563	ปีงบประมาณ 2564	ปีงบประมาณ 2565	ปีงบประมาณ 2566 (ต.ค 65–ธ.ค 65)
1. มารดาเสียชีวิตหลังคลอด (ราย)	1	3	2	0
2. การติดเชื้อที่ระบบทางเดินปัสสาวะจาก การคาสายสวนปัสสาวะ (ครั้ง)	1.92	1.15	1.78	1.05
3. การติดเชื้อปอดอักเสบจากการใช้ เครื่องช่วยหายใจ (ครั้ง)	2.36	2.13	2.05	1.90
4. ข้อร้องเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรม บริการ (ครั้ง)	101	156	80	27

วิจารณ์และสรุป

จากการวิเคราะห์สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลมุกดาหารสรุปว่า สมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ สมรรถนะที่ 7 สมรรถนะด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ ซึ่งมีสมรรถนะระดับดีมาก 2 ข้อ มีสมรรถนะระดับดี 3 ข้อ สมรรถนะระดับดีคือ สมรรถนะที่ 1 ด้านจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย และสมรรถนะที่ 8 สมรรถนะด้านสังคม สมรรถนะระดับปานกลาง คือ สมรรถนะที่ 2 สมรรถนะด้านการพยาบาลและการผดุงครรภ์ สมรรถนะที่ 3 สมรรถนะด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ และสมรรถนะที่ 4 สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ การจัดการและพัฒนาคุณภาพ และสมรรถนะระดับน้อย คือ ระดับสมรรถนะที่ 5 สมรรถนะด้านวิชาการและการวิจัย และสมรรถนะที่ 6 สมรรถนะด้านสื่อสารและสัมพันธภาพ ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

สมรรถนะที่ 1 ด้านจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย หมายถึง การมีความรู้ ความเข้าใจ ทฤษฎีและหลักคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ ศาสนา และวัฒนธรรม สิทธิมนุษยชน สิทธิผู้ป่วย หลักกฎหมาย ขอบเขตการปฏิบัติการพยาบาล มีจิตสำนึกทางจริยธรรม ตระหนักในคุณค่า ความเชื่อของตนเองและผู้อื่น พบว่า การประเมินสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลมุกดาหารประเมินอยู่ในระดับดี ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดของสภาการพยาบาล ที่กล่าวว่า การปฏิบัติงานของ

พยาบาลต้องคำนึงถึงจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ และประยุกต์สู่การปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดคุณภาพในการบริการ การพยาบาลด้วยความเอื้ออาทรบนพื้นฐานความเข้าใจมนุษย์ เป็นสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับพยาบาล¹ ในการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติจะมีการปลูกฝังหลักคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ เริ่มเข้าเรียน เช่นกันกับผลการศึกษาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง หอผู้ป่วยอายุรกรรม โรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลศูนย์ กระทรวงสาธารณสุขพบว่า สมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยระดับสูงมาก คือ สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลตามมาตรฐานและกฎหมายวิชาชีพ และสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลตามจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน มีความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ เคารพในศักดิ์ศรีของผู้ป่วยและญาติ มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ไม่ละเลยการปฏิบัติในการดูแลผู้ป่วย ปฏิบัติกับผู้ป่วยด้วยความเสมอภาค และการรักษาความลับของผู้ป่วย² สมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมาย นับเป็นสมรรถนะพื้นฐานที่ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลส่วนใหญ่จะมีสมรรถนะในเรื่องนี้มากที่สุด จากงานวิจัยนี้พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลมุกดาหารให้ข้อคิดเห็นว่า หลังการอบรมพยาบาลวิชาชีพ

ได้พัฒนาความรู้มากขึ้นคิดเป็นร้อยละ 100.00 ทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติสามารถปฏิบัติการพยาบาลโดยคำนึงถึงจริยธรรม จรรยาบรรณ สิทธิผู้ป่วย มีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ตลอดจนการตัดสินใจในการทำงานดูแลผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁴

สมรรถนะที่ 2 สมรรถนะด้านการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ส่วนใหญ่พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลมุกดาหารให้ข้อคิดเห็นตรงกันว่าหลังรับการอบรมตามโครงการพยาบาลวิชาชีพได้รับการพัฒนาตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลด้านการพยาบาลและการผดุงครรภ์คิดเป็นร้อยละ 100.00 สามารถประเมินปัญหาเฝ้าระวังอาการในผู้ป่วยและจัดการดูแลผู้ป่วยได้อย่างเหมาะสมตามมาตรฐานมีความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วย ลดความเสี่ยงที่สามารถป้องกันได้และผู้ป่วยได้รับการวางแผนจำหน่ายในการดูแลผู้ป่วยการปฏิบัติการพยาบาลจำเป็นต้องมีการบูรณาการความรู้และทักษะมาใช้ทั้งในภาวะปกติและภาวะฉุกเฉินซึ่งการปฏิบัติการในการดูแลผู้ป่วยด้านการพยาบาลและการผดุงครรภ์จะมีทักษะที่เฉพาะ เช่น การประเมินภาวะเจ็บป่วย การจัดการปัญหาผู้ป่วยการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ขณะผู้ป่วยอยู่ในภาวะวิกฤติและไม่วิกฤติรวมถึงการเฝ้าระวังและป้องกันภาวะแทรกซ้อน การให้ข้อมูลการฟื้นฟูหายจากภาวะเจ็บป่วยแบบองค์รวมครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เพื่อให้สามารถดูแลผู้ป่วยได้อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลไปถึงคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยและครอบครัวต่อไป

สมรรถนะที่ 3 สมรรถนะด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพสมรรถนะด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ คือ การมีบุคลิกน่าเชื่อถือเป็นตัวอย่างที่ดีด้านสุขภาพแสดงออกอย่างเหมาะสมกับบุคคลกาลเทศะมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพแสดงความคิดเห็นด้วยความรู้ความคิดเชิงวิเคราะห์เชื่อมั่นในตนเองอย่างมีเหตุผลผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า สมรรถนะด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพของพยาบาลวิชาชีพจากการประเมินสมรรถนะตนเองอยู่ในระดับน้อย โดยการที่พยาบาลแสดงออกถึงการรับฟังผู้ให้บริการหรือมีปฏิริยาโต้ตอบกับผู้ให้บริการโดยไม่ตัดสินว่าสิ่งที่ผู้ให้บริการพูดหรือแสดงออกนั้นดีเลวถูกผิดอย่างไร แต่จะเปิดโอกาสให้ผู้ให้บริการได้ให้ข้อมูล

เหตุผลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและช่วยให้ผู้ใช้บริการมองเห็นการกระทำของตนเองจะช่วยให้ผู้ใช้บริการจัดการต่อปัญหาของตนเองได้³ ดังนั้นการได้รับการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลผู้ป่วยในแต่ละสาขา จะสามารถช่วยพัฒนาสมรรถนะด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพให้ดีขึ้นได้

สมรรถนะที่ 4 สมรรถนะด้านภาวะผู้นำการจัดการและพัฒนาคุณภาพด้านภาวะผู้นำการจัดการและการพัฒนาคุณภาพ หมายถึง การมีความรู้ในทฤษฎีภาวะผู้นำ ทฤษฎีการบริหารเบื้องต้นมีความสามารถในการทำงานเป็นทีมในทีมการพยาบาลและทีมสหวิชาชีพ พบว่า หลังการอบรมพยาบาลวิชาชีพสามารถนิเทศงานตลอดจนเป็นที่ปรึกษาเพื่อนร่วมงานในการดูแลผู้ป่วยถ่ายทอดความรู้ทักษะที่เกี่ยวข้องให้ผู้ร่วมงาน เช่น การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์การดูแลผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงสูง การอธิบายพยาธิสภาพโรคที่มีความรุนแรงซับซ้อนได้ ซึ่งสมรรถนะด้านภาวะผู้นำการจัดการและการพัฒนาคุณภาพพยาบาลทุกคนควรต้องได้รับการพัฒนาเพราะเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาวิชาชีพพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับคุณสมบัติสำคัญของผู้นำการพยาบาลในศตวรรษที่ 21 ที่ประกอบด้วย 1) ความรู้ตรงประเด็นกับงาน 2) จัดการด้วยความสามารถพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ความสามารถด้านความยืดหยุ่นพฤติกรรมและความอ่อนไหวรู้วัฒนธรรม และเข้าใจพหุหลากหลายของทีมงาน⁶ สมรรถนะดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาระบบบริการผู้ป่วยที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สมรรถนะที่ 5 สมรรถนะด้านวิชาการและการวิจัยสมรรถนะด้านวิชาการและการวิจัยผลการวิจัยครั้งนี้พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลมุกดาหารแสดงข้อคิดเห็นว่าสมรรถนะด้านวิชาการและการวิจัยเป็นสมรรถนะที่ควรได้รับการพัฒนาให้มากขึ้น ได้แก่ การสืบค้นข้อมูลวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพงานการนำนวัตกรรมใหม่ๆ และการทำงานวิจัยต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการดูแลผู้ป่วยของแต่ละสาขาสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะด้านการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชนที่พบว่าพยาบาลสามารถเป็นผู้นำด้านงานวิจัยทางการพยาบาลได้มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด¹⁰ นอกจากนี้ความรู้เกี่ยวกับการ

วิจัยความรับผิดชอบประสิทธิภาพในการนำเสนอผลงาน วิจัยความสนใจที่จะทำงานวิจัยและงบประมาณสนับสนุน การทำวิจัยกับคำตอบแทนจากการทำวิจัยสามารถร่วม พยากรณ์สมรรถนะด้านการวิจัยของพยาบาลสาธารณสุข ได้¹¹ จากข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ใช้ในการวางแผน พัฒนาหลักสูตรเพื่อเพิ่มสมรรถนะด้านวิชาการและการ วิจัยให้มากขึ้น โดยเพิ่มประเด็นเนื้อหาและวิธีการสอนใน หลักสูตรเกี่ยวกับการสืบค้นข้อมูล การใช้กระบวนการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพงานให้ดีขึ้น ซึ่งการทำวิจัยทางการ พยาบาลจึงควรเริ่มจากการพัฒนาจากงานประจำ โดยใช้ กระบวนการวิจัย เช่น การสืบค้นข้อมูล การวิเคราะห์ สังเคราะห์งานจากการสืบค้น เพื่อนำไปใช้จะทำให้พยาบาล วิชาชีพเกิดความมั่นใจว่าสามารถดำเนินการได้ ทั้งนี้ควร ได้รับการสนับสนุนที่เพียงพอทั้งด้านภาระงานและ งบประมาณเพื่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะพัฒนางานวิชาการและ งานวิจัยนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สมรรถนะที่ 6 สมรรถนะด้านสื่อสารและ สัมพันธภาพสมรรถนะ จากผลการวิจัยพบว่าพยาบาล วิชาชีพมีสมรรถนะในระดับน้อย ซึ่งการสื่อสารเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในการดูแลผู้ป่วยทุกสาขา เพราะผู้ป่วย และญาติเมื่ออยู่ในภาวะความเจ็บป่วยจะเกิดความเครียด วิตกกังวลพยาบาลที่ดูแลจะต้องมีการสื่อสารให้ข้อมูลที่ ถูกต้องตลอดจนการสร้างสัมพันธภาพให้เหมาะสม เพื่อ ช่วยลดและป้องกันปัญหาด้านจิตใจของผู้ป่วยและญาติ ซึ่งมีผลอย่างมากต่อภาวะเจ็บป่วยของผู้ป่วย การสื่อสาร เป็นวิธีการสำคัญในการแก้ไขปัญหาด้านบริการทางการ แพทย์ที่เกิดขึ้น โดยอาศัยแนวคิดการยึดผู้รับบริการเป็น ศูนย์กลาง การเลือกใช้วิธีการสื่อสารอย่างเหมาะสม ใช้ คำถามปลายเปิด หลีกเลี่ยงอคติต่อผู้ป่วย หลีกเลี่ยงการ ปฏิบัติซ้ำๆ ดูแลผู้ป่วยแบบเป็นองค์รวมและดูแลผู้ป่วย ด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์¹² นอกจากนี้การสื่อสาร หรือการมีปฏิสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพกับทีมร่วมงาน ผู้รับ-ส่งเวรแพทย์ผู้ป่วยและครอบครัวสมาชิกทีมจะ สามารถทำให้บรรลุผลสำเร็จในการดูแลผู้ป่วย ตลอดจน การบริหารจัดการที่เกี่ยวข้อง¹³

สมรรถนะที่ 7 สมรรถนะด้านเทคโนโลยีและ สารสนเทศ สมรรถนะด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ ผล

การวิจัยครั้งนี้พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลมุกดาหารมี สมรรถนะในระดับดีถึงดีมาก แต่ก็ยังควรที่ต้องได้รับการ พัฒนาเพิ่มเติมเป็นระยะและต่อเนื่องในเรื่องการติดตาม เทคโนโลยี ร้อยละ 89.60 หรือองค์ความรู้ใหม่ๆด้าน การพยาบาลผู้ป่วยหรือที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนางานด้าน การพยาบาลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดทั้งผู้ให้และผู้รับ บริการ เนื่องจากสารสนเทศทางการพยาบาลเป็นเครื่องมือ ที่สำคัญ ที่ช่วยสนับสนุนในการตัดสินใจ รวมทั้งการ แก้ปัญหาต่าง ๆ ทั้งการบริหารการพยาบาล การปฏิบัติ การพยาบาลและด้วยข้อกำหนดสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งระบุให้พยาบาลวิชาชีพต้องมีการพัฒนาตนเองด้านการ ใช้คอมพิวเตอร์และสารสนเทศเพื่อพัฒนาการปฏิบัติการ พยาบาล ให้มีคุณภาพได้มาตรฐานวิชาชีพ¹⁰ จะเห็นได้ว่า สมรรถนะด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศเป็นเรื่องที่สำคัญ และพยาบาลวิชาชีพมีความจำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะ ด้านนี้ให้มากขึ้น เพื่อช่วยในการทำงาน ให้สามารถนำ เทคโนโลยีสารสนเทศมาปฏิบัติงาน ด้านการพยาบาลให้ บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในการวางแผนพัฒนา หลักสูตรจึงควรเพิ่ม การพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยี และสารสนเทศ เช่น การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การใช้ เทคโนโลยี ในการสืบค้นข้อมูล จัดเก็บข้อมูลทางการ พยาบาลเพื่อสามารถนำไปใช้ในการพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น

สมรรถนะที่ 8 ด้านสังคม สมรรถนะด้านสังคม หมายถึง การมีความรู้ ในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และมีความสามารถในการ วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ต่อการ พัฒนาวิชาชีพ ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า สมรรถนะด้าน สังคมของพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด จากการ ประเมินสมรรถนะตนเอง คือ ให้การดูแลผู้ป่วย โดยคำนึง ถึงปัจจัยที่มีผลกระทบด้านสังคม เศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อมผู้ป่วยและปรับตัวใน การปฏิบัติงานในหน้าที่ ให้สอดคล้องกับบริบท ทางสังคม วัฒนธรรม การปรับตัว ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สอดคล้องกับบริบททาง สังคม วัฒนธรรม และให้การดูแลผู้ป่วยภาวะวิกฤตโดย คำนึงถึงปัจจัยที่มีผลกระทบด้านสังคม เศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อมผู้ป่วย ซึ่งลักษณะงานด้านการพยาบาลเป็นงาน ที่ต้องปฏิบัติร่วมกับทีมสุขภาพ เพื่อให้การทำงานบรรลุ

เป้าหมาย พยาบาลต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ตัดสินใจ ในการปฏิบัติการพยาบาลและแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกับทีม สุขภาพ เพราะความสำเร็จจะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจใน วิชาชีพและรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง ช่วยให้ผู้ป่วยทุเลาและ หายจากการเจ็บป่วย

จากงานวิจัยพบว่า สมรรถนะทุกด้านล้วนมีความ สำคัญต่อการดูแลผู้ป่วยทุกสาขาที่พยาบาลสามารถนำไป ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้ป่วยให้ดียิ่งขึ้น และจาก ผลการวิจัยใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาสมรรถนะ ของพยาบาลวิชาชีพ ตลอดจนพัฒนาหลักสูตรอบรมการ พยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลผู้ป่วยเพื่อให้ พยาบาลมีสมรรถนะที่ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้การพัฒนา สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพอาจมีปัจจัยส่วนบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ความสนใจในการพัฒนาตนเอง และความสามารถในการสืบค้นข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนางาน

ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาต่อเนื่อง

งานวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ตนเองสำหรับพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลมุกดาหารและ

หัวหน้าหน่วยงานในการวางแผนพัฒนาสมรรถนะไปสู่ สมรรถนะที่กำหนดตามเกณฑ์สภาวิชาชีพพยาบาลและใช้ เป็นแนวทางสำหรับการจัดหลักสูตรอบรมเฉพาะทางให้ มากขึ้นอีกทั้งควรเพิ่มเติมสมรรถนะด้านภาวะผู้นำการ จัดการและพัฒนาคุณภาพ ด้านวิชาการและการวิจัย และ ด้านสื่อสารและสัมพันธภาพให้ครอบคลุมประเด็นที่ควร พัฒนาให้มากขึ้นควรมีการวางแผนการจัดการพัฒนาให้ ชัดเจน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาความสามารถของพยาบาล วิชาชีพให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติการ พยาบาลได้ครบถ้วนทุกสมรรถนะและมีประสิทธิภาพ ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลมุกดาหาร แพทย์หญิงกันดินันท์ มหาสุวีระชัย แพทย์ผู้เกี่ยวข้อง ทุกคน ผู้บริหารทางการพยาบาลและพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลมุกดาหารทุกคนที่อนุญาตให้ศึกษาและ ช่วยแนะนำงานวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. กองการพยาบาล. บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ. ปทุมธานี: สือตะวัน; 2561.
2. กองการพยาบาล. แนวทางการวางแผนสืบทอดตำแหน่งสายงานพยาบาลวิชาชีพตามหลักธรรมาภิบาล. ปทุมธานี: สือตะวัน; 2560.
3. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. การศึกษาภาพรวมผลการประเมินสมรรถนะหลักทางการบริหาร. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิ่ง; 2555.
4. สภาการพยาบาล. สมรรถนะผู้ประกอบการ วิชาชีพการ พยาบาลและการผดุงครรภ์. นนทบุรี: ศิริยอดการพิมพ์; 2553.
5. Reimers F. Educating for Global Competency [Intenet]. 2009 [2021 February 18]. Available from: http://www.ikedacenter.org/thinkers/reimers_article.htk.
6. มาลี คำคง, ปฐมา มาศ โชติบัณ, ธิดารัตน์ สิงห์ศรี. สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยอย่างมีคุณภาพ และความปลอดภัย. ว. วิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 2563;10(2): 183-193.
7. โรงพยาบาลมุกดาหาร. BMS/hosxp. มุกดาหาร: ระบบงานห้องเวชระเบียนโรงพยาบาลมุกดาหาร; 2565.
8. ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์. 2553.
9. ญัฐณิพัชร์ อ่อนตาม. เทคนิคการบริหารงาน PDCA (Deming Cycle). ว. สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหาร การศึกษาแห่งประเทศไทย 2562;1(3):39-46.
10. วิริยา วิจารณ์. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะด้านการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน

- เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 17 [วิทยานิพนธ์]. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช: 2555.
11. Davidson JE, Powers K, Hedayat KM, Tieszen M, Kon AA, Shepard E, et al. Clinical practice guidelines for support of the family in the patient-centered intensive care unit: American College of Critical Care Medicine Task Force 2004–2005. Crit Care Med 2007;35(2):605–22.
 12. ชัยณุ พันธุ์เจริญ. แนวคิดในการสื่อสารด้านบริการทางแพทย์. จุฬาลงกรณ์เวชสาร 2555;56(5):527–31.
 13. Connelly ML, Nabarrete SR, Smith KK. A charge nurse workshop based on research. J Nurses Staff Dev 2003;19(4):203–8.